

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
української мови

Климович С.М.
« 28 » серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.3.2. ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

факультет української філології та журналістики

2017-2018 навчальний рік

Робоча програма «Практикум з української мови» за спеціальністю
035.01 Філологія (українська мова та література)

Розробники: Климович С.М., доцент, кандидат філологічних наук; Власенко Л.В., викладач

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови
Протокол від « 28 » серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри української мови

(підпис)

Климович С.М.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 035 Філологія (Українська мова і література)		
укр 7.5	заочна ф. н. 7.5		
Змістових модулів – 4		Рік підготовки:	
		укр 1-й	1-й
Загальна кількість годин		Семестр	
		укр 1-й	1-й
укр 225		заочна ф. н. 225	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 3	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		Практичні, семінарські	
		укр 114 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		укр 111 год.	225 год.
		Вид контролю	
		укр	(за семестрами)
1-й – д/залік 2-й – залік	1-й д/залік 2-й залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 для денної форми навчання – 51/49% (укр.),
 49,5/50,5 % (журн.)
 для заочної форми навчання – 100 %

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Пояснювальна записка

Цей курс повинен закласти основи формування умінь, необхідних для майбутнього вчителя-філолога. Для цього на практичних заняттях рекомендується використовувати різні види роботи: письмові й усні вправи, усі види диктантів, перекази, різні в жанрово-композиційному плані твори. Вся робота з курсу мусить бути спрямована на підготовку кваліфікованого вчителя української мови, який повинен мати як необхідні теоретичні знання, так і уміти застосовувати їх на практиці. Важливо також сформувати навички роботи з Українським правописом, лінгвістичними словниками, довідниками, необхідними для писемного та усного спілкування українською мовою у професійній сфері.

Мета курсу: підготовка студентів до засвоєння інших предметів лінгвістичного циклу. Практикум з мови передбачає систематизацію знань з української мови, одержаних у школі, у багатьох випадках розширення та поглиблення їх, відновлення й закріплення орфографічних і пунктуаційних навичок, допомогу в оволодінні необхідними орфоепічними, словотворчими, граматичними та стилістичними нормами, роботу над удосконаленням культури зв'язного усного і письмового тексту.

Завдання курсу:

- **Теоретичні** — оволодіти усіма лінгвістичними поняттями і термінами, які вживаються у «Практикумі з української мови» і які будуть потрібні для свідомого сприйняття наступних лінгвістичних дисциплін.
- **Практичні** — уміти користуватися лексикографічними джерелами та іншою допоміжною довідковою літературою. Знати правила реферування наукової літератури, написання тез, планів, побудови усних публічних виступів.

Набуті компетенції

Знання і розуміння:

Знати основи загальнотеоретичних дисциплін в обсязі, необхідному для розв'язання педагогічних, науково-методичних, виховних і організаційно-управлінських завдань; основні напрями та перспективи розвитку освіти і педагогічної науки, методи проведення наукових досліджень і методичної роботи зі спеціальності; основи фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін: особливості історичного розвитку української мови; фонетичні, орфоепічні, лексичні, граматичні, стилістичні, синтаксичні категорії літературної мови; основні закономірності літературного світового та українського процесу; персоналії українських і світових письменників; загальну характеристику мовної компетенції у володінні рідною мовою; норми культури мовлення; механізми творення та методика філологічного аналізу тексту.

Застосування знань і розумінь:

Оцінювати історичні й суспільні процеси в житті країни, проблеми і тенденції освітнього світового розвитку, виявляти навички організаторської та управлінської діяльності; володіти розвинутою культурою мислення, чітко і логічно висловлювати думки в усній і письмовій формі; володіти сучасними методами наукових досліджень на рівні, необхідному для розв'язання практичних завдань, що постають під час виконання професійних обов'язків; вести навчально-виховну роботу, визначати ступінь і глибину засвоєння учнями програмного матеріалу, прищеплювати їм навички самостійного поповнення знань, користуватися різноманітними методами і формами навчання; аналізувати ефективність педагогічної діяльності, самостійну розробку або модифікації методик і використовувати їх у практичній діяльності.

Формування суджень:

Формулювати та висловлювати судження про результати роботи й обґрунтовувати запропоновані рішення на сучасному науково-технічному й професійному рівні; здатність осмислювати нові тенденції розвитку методів професійного навчання, упроваджувати їх у процесі роботи; здатність виконувати узагальнення при взаємодії знань з загальнотеоретичних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін з метою формування нових компетенцій; здатність застосовувати та аналізувати педагогічний досвід, в т.ч. інноваційний та власний досвід роботи; здатність застосовувати методи та засоби навчання з української мови та літератури, що є ефективним у роботі середнього навчального закладу конкретного типу.

3. Програма навчальної дисципліни

Зміст дисципліни

Загальні відомості про мову. Українська мова серед інших слов'янських мов. Національні риси української мови на всіх мовних рівнях. Загальна характеристика норм української літературної мови.

Відображення звуків мови на письмі. Поняття про фонетичну транскрипцію. Український наголос. Основні правила складоподілу в українській мові. Ненаголошені /e/, /и/, /o/ в різних морфемах.

Історичні чергування голосних звуків. Найдавніші чергування. Звук /a/ з етимологічного /o/.

Чергування приголосних. Зміни приголосних при словотворенні.

Правила вживання м'якого знака та апострофа. Сполучення літер йо,ьо.

Подвоєння і подовження приголосних. Спрощення в групах приголосних, їх вимова. Уподібнення приголосних за дзвінкістю(глухістю, твердістю), м'якістю, способом і місцем творення.

Норми сучасної української вимови. Вимова голосних і приголосних.

Класифікація голосних і приголосних фонем.

Правила вживання великої літери. Правопис прізвищ, імен, по-батькові. Правопис географічних назв. Написання адреси особи, установи тощо.

Правопис слів іншомовного походження. Правопис и, і, ї, є, е. Правопис прізвищ та географічних назв іншомовного походження.

Правила переносу слів. Перенос частин слова з рядка в рядок. Загальні правила переносу. Принципи правопису. Технічні правила переносу.

Будова слова і словотвір. Способи словотвору. Значущі частини слова, їх роль у слові. Основа слова. Правопис префіксів з -, роз -, без -, пре -, при-, прі-.

Стилі української літературної мови.

Вимова слів іншомовного походження.

Графіка української мови. Український алфавіт. Не літерні графічні засоби писемної мови.

Іменник. Рід і число іменників. Написання складних іменників разом і через дефіс. Поділ іменників на відміни і групи за системою відмінкових закінчень. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників. I відміни.

Особливості відмінювання і правопис закінчень іменників II відміни.

Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників III, IV відмін. Відмінювання іменників, які перебувають поза відмінами. Граматичний зв'язок незмінюваних іменників та ініціальних абревіатур з іншими словами в реченні.

Прикметник. Поділ прикметників на групи за значенням. Вищий і найвищий ступені порівняння. Поділ прикметників на групи за типами змінювання. Особливості вживання повних і коротких форм прикметників. Написання прикметників разом і через дефіс.

Числівник. Розряди числівників за значенням і будовою. Зв'язок числівників з іменниками.

Відмінювання і правопис простих, складних і складених числівників. Правильне наголошування числівників.

Займенник. Розряди займенників. Відмінювання і правопис займенників. Творення і правопис заперечних та неозначених займенників.

Прийменники при особових займенниках у непрямих відмінках.

Дієслово. Поділ дієслів на дієвідміни. Дієвідмінювання дієслів. Правопис особових закінчень дієслів I, II дієвідмін.

Дієприкметник, творення і правопис дієприкметників. Написання Н і НН у суфіксах дієприкметників і прикметників.

Дієприслівник. Творення і правопис дієприслівників.

Прислівник. Особливості творення прислівників. Написання прислівників разом і через дефіс. Написання НЕ, НІ у прислівниках.

Службові слова. Службова функція прийменників. Правопис складних прийменників разом і через дефіс. Написання складних прийменників окремо.

Службова функція сполучників. Правопис складних і складених сполучників. Написання часток разом, через дефіс і окремо. Написання часток НЕ НІ з різними частинами мовами.

Вираження національної специфіки української мови у творенні і правописі дієприкметників та дієприслівників.

Правопис прислівникових сполучень.

Написання вимова кінцевих дзвінких приголосних прийменників перед початковим глухим приголосним наступного слова.

Роль наголосу у розмежуванні сполучників і однозвучних з ними слів, що належать до інших частин мови.

Правопис вигуків, звуконаслідувальних слів.

Речення та його інтонаційне оформлення. Типи речень за комунікативним призначенням.

Просте двоскладне речення. Головні члени речення, їх типи і способи вираження. Тире між підметом і присудком.

Другорядні члени речення, їх типи і способи вираження. Прикладка як різновид означення.

Односкладні речення. Типи односкладних речень. Неповні речення. Тире на місці пропущеного члена речення.

Однорідні члени речення. Кома і крапка з комою між однорідними членами. Однорідні і неоднорідні означення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення.

Відокремлені другорядні члени речення. Розділові знаки при відокремлених означеннях і прикладках.

Відокремлені обставини, розділові знаки при відокремлених обставинах. Відокремлені додатки.

Звертання, його значення, способи вираження. Розділові знаки при звертанні.

Вставні слова, словосполучення та речення. Розділові знаки при вставних словах і словосполученнях. Вставні речення. Розділові знаки при вставних і вставлених реченнях. Модуль самостійної роботи:

Словосполучення, смислові відношення, типи підрядного зв'язку.

Порядок слів у простому реченні.

Дефіс і лапки при прикладці.

Уточнюючі слова та звороти і розділові знаки при них.

Розділові знаки при вигуках.

Складне речення. Складносурядні речення. Кома, крапка з комою і тире у складносурядних реченнях.

Складнопідрядні речення. Кома у складнопідрядних реченнях з простими, складними і складеними сполучниками. Крапка, з комою, інші розділові знаки між частинами складнопідрядних речень.

Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях з кількома підрядними.

Безсполучникові складні речення. Кома, крапка з комою, тире, двокрапка у безсполучникових складних реченнях.

Складні речення зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язками. Розділові знаки у реченнях змішаного типу.

Пряма і непряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Діалог. Розділові знаки при діалозі. Цитата. Розділові знаки при цитатах.

Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю.

Супідрядність і послідовна підрядність.

Заміна прямої мови на непряму. Зміни у постановці розділових знаків при такій заміні.

Лапки при цитатах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Фонетика. Графіка і орфографія. Орфоепія. Будова слова і словотвір												
Тема 1. Диктант на перевірку грамотності. Робота з текстом.	2		2									
Тема 2. Вступ. Загальні відомості про мову. Українська мова серед інших слов'янських мов. Національні риси української мови на всіх мовних рівнях. Загальна характеристика норм української літературної мови. Писемна й усна форми сучасної української літературної мови.	6		2			4	5					5
Тема 3. Відображення звуків мови на письмі. Поняття про фонетичну транскрипцію. Український наголос. Основні правила складоподілу в українській мові. Ненаголошені /e/, /u/, /o/ у різних морфемах. Чергування /y/ з /y/ (орфографічно в) та /i/ з /й/.	6		2			4	6					6
Тема 4. Історичні чергування голосних звуків. Найдавніші чергування /o/, /e/ з /i/, /e/ з /o/ після шиплячих та /й/. Звук /a/ з етимологічного /o/.	6		2			4	8					8
Тема 5. Чергування приголосних. Зміни приголосних при словотворенні.	4		2			2	6					6
Тема 6. Правила вживання м'якого знака та апострофа. Сполучення літер <i>йо, ьо</i> .	4		2			2	5					5
Тема 7. Подвоєння і подовження приголосних. Спрощення в групах приголосних, їх вимова. Уподібнення приголосних за дзвінкістю(глухістю, твердістю), м'якістю, способом і місцем творення.	6		4			2	5					5
Тема 8. Правила вживання великої літери. Правопис прізвищ, імен, по-батькові. Правопис географічних назв.	4		2			2	5					5

Написання адреси особи, установи тощо.												
Тема 9. Правопис слів іншомовного походження. Подвоєння, апостроф та м'який знак у запозичених словах. Правопис <i>и, і, ї, є, е</i> .	4		2			2	5					5
Тема 10. Диктант. Граматичне завдання.	2		2									
Разом за змістовим модулем 1	44		22			22	44					44
Змістовий модуль 2. Морфологія і орфографія												
Тема 1. Іменник. Поділ іменників на відміни і групи за системою відмінкових закінчень. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників I відміни.	4		2			2	4					4
Тема 2. Особливості відмінювання і правопис закінчень іменників II відміни.	3		2			1	2					2
Тема 3. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників III, IV відмін.	3		2			1	2					2
Тема 4. Відмінювання іменників, які перебувають поза відмінами. Граматичний зв'язок незмінюваних іменників та ініціальних аббревіатур з іншими словами в реченні.	4		2			2	3					3
Тема 5. Прикметник. Поділ прикметників на групи за значенням. Вищий і найвищий ступені порівняння. Поділ прикметників за типами відмінювання. Особливості відмінювання прикметників на <i>-лиций</i> . Особливості вживання повних і коротких прикметників.	4		2			2	2					2
Тема 6. Числівник. Розряди числівників за значенням і будовою. Зв'язок числівників з іменниками.	4		2			2	4					4
Тема 7. Відмінювання і правопис простих, складних і складених числівників.	3		2			1	4					4
Тема 8. Займенник. Розряди займенників. Відмінювання і правопис займенників. Творення і правопис заперечних та неозначених займенників.	3		2			1	3					3

Тема 9. Дієслово. Поділ дієслів на дієвідміни. Дієвідмінювання дієслів. Правопис особових закінчень дієслів I, II дієвідмін.	4		2			2	4					4
Тема 10. Дієприкметник, творення і правопис дієприкметників. Написання Н і НН у суфіксах дієприкметників і прикметників.	2		1			1	3					3
Тема 11. Дієприслівник. Творення і правопис дієприслівників.	2		1			1	3					3
Тема 12. Прислівник. Особливості творення прислівників. Написання прислівників разом і через дефіс. Написання НЕ, НІ у прислівниках.	3		2			2	3					3
Тема 13. Службові слова. Службова функція прийменників. Правопис складних прийменників разом і через дефіс. Написання складних прийменників окремо.	2		2			1	3					3
Тема 14. Службова функція сполучників. Правопис складних і складених сполучників. Написання часток разом, через дефіс і окремо. Написання часток НЕ НІ з різними частинами мовами.	3		2			1	3					3
Разом за змістовим модулем 2	46		26			20	46					46
Змістовий модуль 3. Синтаксис і пунктуація. Просте речення												
Тема 1. Речення та його інтонаційне оформлення. Типи речень за комунікативним призначенням.	4		2			2	4					4
Тема 2. Просте двоскладне речення. Головні члени речення, їх типи і способи вираження. Тире між підметом і присудком.	8		4			4	6					6
Тема 3. Другорядні члени речення, їх роль у формуванні семантико-граматичної структури речення. Додаток і означення, їх типи і способи вираження. Обставини, їх типи і способи вираження.	8		4			4	4					4
Тема 4. Односкладні речення. Типи односкладних речень.	10		6			4	8					8

Неповні речення. Тире на місці пропущеного члена речення.												
Тема 5. Однорідні члени речення. Кома і крапка з комою між однорідними членами. Однорідні і неоднорідні означення.	6		2			4	8					8
Тема 6. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Двокрапка і тире при узагальнюючих словах у реченнях з однорідними членами.	5		2			3	8					8
Тема 7. Відокремлені другорядні члени речення. Розділові знаки при відокремлених означеннях і прикладках. Розділові знаки при відокремлених обставинах.	9		4			5	5					5
Тема 8. Розділові знаки при порівняльних зворотах.	4		2			2	8					8
Тема 9. Звертання, його значення, способи вираження. Розділові знаки при звертанні.	4		2			2	4					4
Тема 10. Вставні слова, словосполучення та речення. Розділові знаки при вставних словах і словосполученнях.	4		2			2	6					6
Тема 11. Вставлені речення. Розділові знаки при вставних і вставлених реченнях. Розділові знаки при вигуках. Розділові знаки при словах-реченнях: так, ні тощо.	4		2			2	6					6
Тема 12. Контрольна робота.	2		2									
Разом за змістовим модулем 3	67		34			33	67					67
Змістовий модуль 4. Синтаксис і пунктуація. Складне речення												
Тема 1. Складне речення. Складносурядні речення. Кома, крапка з комою і тире у складносурядних реченнях.	8		2			6	6					6
Тема 2. Складнопідрядні речення. Кома у складнопідрядних реченнях з простими, складними і складеними сполучниками. Крапка з комою, інші розділові знаки між частинами складнопідрядних речень	6		4			2	12					12

Тема 3. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях з кількома підрядними.	10		6			4	10					10
Тема 4 Безсполучникові складні речення. Кома, крапка з комою, тире, двокрапка у безсполучникових складних реченнях.	13		6			7	8					8
Тема 5. Складні речення зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язками. Розділові знаки у реченнях змішаного типу.	11		4			7	12					12
Тема 6. Пряма і непряма мова. Розділові знаки.	10		4			6	10					10
Тема 7. Цитата. Розділові знаки при цитатах. Лапки при цитатах.	8		4			4	10					10
Тема 8. Контрольна робота.	2		2									
Разом за змістовим модулем 4	68		32			36	68					68
Усього годин	225		116			109	225					225

5. Змістові модулі навчального курсу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФОНЕТИКА. ГРАФІКА І ОРФОГРАФІЯ. ОРФОЕПІЯ. БУДОВА СЛОВА І СЛОВОТВІР

Семінарський модуль:

1. Диктант на перевірку грамотності. Робота з текстом.
2. Вступ. Загальні відомості про мову. Українська мова серед інших слов'янських мов. Національні риси української мови на всіх мовних рівнях. Загальна характеристика норм української літературної мови. Писемна й усна форми сучасної української літературної мови.
3. Відображення звуків мови на письмі. Поняття про фонетичну транскрипцію. Український наголос. Основні правила складоподілу в українській мові. Ненаголошені /ε/, /u/, /o/ у різних морфемах. Чергування /y/ з /y/ (орфографічно в) та /i/ з /й/.
4. Історичні чергування голосних звуків. Найдавніші чергування /o/, /e/ з /i/, /e/ з /o/ після шиплячих та /й/. Звук /a/ з етимологічного /o/.
5. Чергування приголосних. Зміни приголосних при словотворенні.
6. Правила вживання м'якого знака та апострофа. Сполучення літер *йо,ьо*.
7. Подвоєння і подовження приголосних. Спрощення в групах приголосних, їх вимова. Уподібнення приголосних за дзвінкістю(глухістю, твердістю), м'якістю, способом і місцем творення.
8. Правила вживання великої літери. Правопис прізвищ, імен, по-батькові. Правопис географічних назв. Написання адреси особи, установи тощо.
9. Правопис слів іншомовного походження. Подвоєння, апостроф та м'який знак у запозичених словах. Правопис *и, і, ї, є, е*.
10. Диктант. Граматичне завдання.

Модуль самостійної роботи:

1. Стилі української літературної мови.
2. Класифікація голосних і приголосних фонем.
3. Орфоепія. Норми сучасної української вимови. Вимова голосних і приголосних.
4. Орфографія. Правила переносу слів (орфографічні та технічні правила переносу).
5. Будова слова і словотвір. Значущі частини слова, їх роль у слові. Основа слова. Правопис префіксів *з -, роз -, без -, пре -, при, прі -*.
6. Способи словотвору. Морфологічні та неморфологічні способи словотвору. Норми сучасної української вимови.

Підсумкова тека

Письмовий метод контролю

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МОРФОЛОГІЯ І ОРФОГРАФІЯ

Семінарський модуль:

1. Іменник. Поділ іменників на відміни і групи за системою відмінкових закінчень. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників I відміни.
2. Особливості відмінювання і правопис закінчень іменників II відміни.
3. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників III, IV відмін.
4. Відмінювання іменників, які перебувають поза відмінами. Граматичний зв'язок незмінюваних іменників та ініціальних аббревіатур з іншими словами в реченні.
5. Прикметник. Поділ прикметників на групи за значенням. Вищий і найвищий ступені порівняння. Поділ прикметників за типами відмінювання. Особливості відмінювання прикметників на *-лиций*. Особливості вживання повних і коротких прикметників.
6. Числівник. Розряди числівників за значенням і будовою. Зв'язок числівників з іменниками.
7. Відмінювання і правопис простих, складних і складених числівників.
8. Займенник. Розряди займенників. Відмінювання і правопис займенників. Творення і правопис заперечних та неозначених займенників.
9. Дієслово. Поділ дієслів на дієвідміни. Дієвідмінювання дієслів. Правопис особових закінчень дієслів I, II дієвідмін.
10. Дієприкметник, творення і правопис дієприкметників. Написання Н і НН у суфіксах дієприкметників і прикметників.
11. Дієприслівник. Творення і правопис дієприслівників.
12. Прислівник. Особливості творення прислівників. Написання прислівників разом і через дефіс. Написання НЕ, НІ у прислівниках.
13. Службові слова. Службова функція прийменників. Правопис складних прийменників разом і через дефіс. Написання складних прийменників окремо.
14. Службова функція сполучників. Правопис складних і складених сполучників. Написання часток разом, через дефіс і окремо. Написання часток НЕ НІ з різними частинами мови.
15. Диктант. Граматичне завдання.

Модуль самостійної роботи:

1. Рід і число іменників.
2. Правопис складних слів. Написання складних іменників та прикметників разом і через дефіс.
3. Складні випадки наголошення і відмінювання числівників та займенників.

Підсумкова тека

Письмовий метод контролю

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ. ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

Семінарський модуль:

1. Речення та його інтонаційне оформлення. Типи речень за комунікативним призначенням.
2. Просте двоскладне речення. Головні члени речення, їх типи і способи вираження. Тире між підметом і присудком.
3. Другорядні члени речення, їх роль у формуванні семантико-граматичної структури речення. Додаток і означення, їх типи і способи вираження. Обставини, їх типи і способи вираження.
4. Односкладні речення. Типи односкладних речень. Неповні речення. Тире на місці пропущеного члена речення.
5. Однорідні члени речення. Кома і крапка з комою між однорідними членами. Однорідні і неоднорідні означення.
6. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Двокрапка і тире при узагальнюючих словах у реченнях з однорідними членами.
7. Відокремлені другорядні члени речення. Розділові знаки при відокремлених означеннях і прикладках. Розділові знаки при відокремлених обставинах.
8. Розділові знаки при порівняльних зворотах.
9. Звертання, його значення, способи вираження. Розділові знаки при звертанні.
10. Вставні слова, словосполучення та речення. Розділові знаки при вставних словах і словосполученнях.
11. Вставлені речення. Розділові знаки при вставних і вставлених реченнях. Розділові знаки при вигуках. Розділові знаки при словах-реченнях: так, ні тощо.
12. Контрольна робота.

Модуль самостійної роботи:

1. Порядок слів у простому реченні.
2. Уточнюючі слова і звороти та розділові знаки при них.

Підсумкова тека

Письмовий метод контролю тестових завдань

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

Семінарський модуль:

1. Складне речення. Складносурядні речення. Кома, крапка з комою і тире у складносурядних реченнях.
2. Складнопідрядні речення. Кома у складнопідрядних реченнях з простими, складними і складеними сполучниками. Крапка з комою, інші розділові знаки між частинами складнопідрядних речень
3. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях з кількома підрядними.
4. Безсполучникові складні речення. Кома, крапка з комою, тире, двокрапка у безсполучникових складних реченнях.
5. Складні речення зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язками. Розділові знаки у реченнях змішаного типу.
6. Пряма і непряма мова. Розділові знаки.
7. Цитата. Розділові знаки при цитатах. Лапки при цитатах.
8. Контрольна робота.

Модулі самостійної роботи:

1. Заміна прямої мови на непряму.
2. Діалог. Розділові знаки.

Підсумкова тека

Письмовий метод контролю тестових завдань

Підсумкова тека

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу: репродуктивний метод, метод проблемного навчання, метод бесіди, метод вправ та метод комп'ютеризації навчального матеріалу.

Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

Усний контроль включає в себе індивідуальне та фронтальне опитування, письмовий — письмові (комплексні) завдання та контрольні письмові роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Зменшення частки аудиторних занять, збільшення складової плідної самостійної роботи студента вимагає введення більш диференційованої – **комплексної системи оцінки знань**.

Введена система комплексного оцінювання знань забезпечує об'єктивність оцінки, а отже, виконує функції контролю і мотивації студентів у навчальній роботі та досягненні ними більш якісного рівня знань.

Система контролю якості навчального процесу та критерії оцінок, які використовуються у Херсонському державному університеті, чіткі. Метою контролю є оцінка якості організації та проведення навчально-виховного процесу і його кінцевих результатів, а також подальше вдосконалення форм та методів роботи.

Установити рівень засвоєння студентами теоретичного й практичного матеріалу з дисциплін лінгвістичного й літературознавчого циклів дозволять чітко визначені критерії оцінювання результатів перевірки, які укладені з урахуванням вимог до навчання в умовах кредитно-модульної системи. Перевіряючи рівень знань студентів із конкретних лінгвістичних, літературознавчих дисциплін, викладачі кафедр використовують такі форми контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Поточний контроль. При застосуванні кредитно-модульної системи організації навчального процесу в системі загального оцінювання знань студентів важливого значення набуває поточний контроль за якістю знань студентів. Основна мета поточного контролю – управляти навчальною діяльністю студентів. Викладачі перевіряють знання та вміння аналізувати теоретичний матеріал із лінгвістичних, літературознавчих дисциплін, а також навички застосовувати набуті знання на практиці, а результати поточного контролю дозволяють їм планувати не лише методи й прийоми роботи на лекціях, семінарських чи практичних заняттях, а й самостійну навчальну діяльність студентів. Форми проведення поточного контролю визначаються відповідною кафедрою.

Поточний контроль зазвичай проводиться у формі усного опитування, колоквиумів, захисту рефератів, розв'язання тестових завдань. Такі форми поточного контролю та критерії оцінювання рівня знань винятково важливі для визначення модульної оцінки та підсумкової екзаменаційної (залікової) оцінки з конкретних лінгвістичних, літературознавчих дисциплін.

До системи загальної діагностики знань як важлива її складова входить поточна оцінка знань, що вимагає від студентів систематичної навчальної роботи впродовж семестру. Самостійна робота студента контролюється викладачами, і результати її оцінюються.

Критерії оцінювання усного опитування студентів

90-100 балів – «відмінно» (A). Відповідь містить глибокі і міцні знання з теми. Студент дає розгорнуту аргументацію кожного з положень, вміє синтезувати знання по окремих параграфах, може чітко сформулювати дефініції, використовуючи відповідну термінологію, вміє застосовувати здобуті теоретичні та практичні знання у всіх видах лінгвістичного та літературознавчого аналізу. Відповідь повинна бути викладена літературною мовою, містити посилання на нову навчальну літературу.

82-89 балів – «добре» (B). Студент має міцні ґрунтовні знання, але може допустити неточності у формулюванні, незначні помилки в наведених прикладах. Допускається одна неточність у використанні понятійного матеріалу. Студент допускає незначні погрішності в узагальненнях і висновках.

74-81 бал – «добре» (C). Відповідь студента повна, але невичерпна за сумою головних положень, має скорочену аргументацію щодо їх висвітлення, має правильне, але неповне виконання практичного завдання. У відповіді допускаються порушення логіки і послідовності викладу матеріалу, теоретичні питання не завжди підкріплюються прикладами.

64-73 бали – «задовільно» (D). Студент допускає порушення у викладі теоретичного матеріалу, викладає поверхневі і непереконливі теоретичні положення і висновки, порушує при відповіді послідовність і логічність. Хоча студент знає програмний матеріал повністю, але не вміє самостійно мислити. У відповіді допускаються стилістичні помилки, теоретичні питання зовсім не підкріплюються прикладами.

E – «задовільно» – 60-63 бали. Відповідь містить неповне висвітлення всіх питань, порушення послідовності й логіки викладу матеріалу, поверхневу аргументацію положень теми, відсутність прикладів. Мова відповіді містить помилки, неправильне слововживання.

FХ – «незадовільно» – 35-59 балів. Відповідь містить неправильне висвітлення питань, допускає неправильні посилання на факти та їх тлумачення. Студент не володіє термінологією, не вміє викладати програмний матеріал, допускає фактичні помилки при висвітленні даної теми.

F – «незадовільно» – 1-34 бали. Оцінка виставляється студенту, який зовсім не знає фактичного матеріалу, не розкриває зміст теоретичного завдання; неправильно витлумачує факти; подає помилкову аргументацію. Студент не вміє викладати програмний матеріал і виявляє слабе володіння нормами сучасної української літературної мови.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

A – «відмінно» – 90-100 балів. Студент має навички самостійної роботи: уміє знайти потрібну інформацію в основній і додатковій літературі, у словниках різних видів; уміє скласти план і побудувати лінгвістичне повідомлення на задану тему, аналізуючи різні погляди та підходи вчених. Студент аналізує самостійно опрацьовану літературу, вказує на недоліки чи переваги у розв'язанні тієї чи тієї проблеми. Під час виконання практичних завдання або виступу на задану тему дотримується правил, схем розбору. Допускаються 1-2 неточності у викладі матеріалу.

B – «добре» – 82-89 балів. Студент орієнтується в потоці наукової літератури, має навички пошуку необхідної літератури з теми науково обґрунтовує доцільність відібраних для лінгвістичного чи літературознавчого аналізу цитат, думок, поглядів учених. Складає тези (план) виступу або короткий конспект. В усному повідомленні правильно використовує термінологію; чітко уявляє історію питання у науковій літературі. У практичних завданнях та вправах демонструє уміння застосовувати набуті знання. Допускається 2-3 неточності у викладі матеріалу, до 3-х помилок у практичних вправах.

C – «добре» – 74-81 бал. Студент уміє опрацьовувати відповідну наукову літературу і скласти розгорнутий план та конспект виступу, доцільно використовує термінологічний апарат, але в усному виступі допускає порушення послідовності викладу, не всі теоретичні твердження аргументує прикладами; у практичних завданнях і вправах у цілому демонструє уміння застосовувати набуті знання, але в низці випадків (до 4-х) порушує правила або припускається мовленнєвих помилок.

D – «задовільно» – 64-73 бали. Студент має певні навички роботи з науковою літературою; складає простий план конспекту (виступу), але порушує послідовність викладу, виявляє нерозуміння деяких наукових термінів; в усній відповіді не може чітко пояснити окремі заучені фрази; робить самостійно елементарні висновки й узагальнення; у практичних завданнях допускається до 5-ти помилок орфографічних і до 40% неточностей, порушень правил.

E – «задовільно» – 60-63 бали. Студент недостатньо володіє навичками пошуку необхідної літератури з теми. В усному виступі (чи конспекті) матеріал викладає частково; виявляє нерозуміння значної кількості термінів, припускається грубих помилок під час пояснення окремих понять, аргументація прикладами здебільшого відсутня; висновків та узагальнень не містить; у практичних вправах припускається помилок (до 50%), порушує схеми мовного аналізу.

FХ – «незадовільно» – 35-59 балів. Студент погано орієнтується в потоці лінгвістичної інформації, виявляє лише частково навички пошуку необхідної літератури до теми; зміст завдання розкриває поверхово, необґрунтовано; науковим термінологічним апаратом сучасної української мови практично не володіє. Конспект складається з окремих тез, мало пов'язаних за змістом, не завжди за темою; у практичному завданні до 60% не виконаних вправ; багато помилок і неточностей.

F – «незадовільно» – 1-34 бали. Студент не володіє навичками роботи з науковою літературою, не вміє розкрити основний зміст завдань у конспекті; науковою термінологією володіє незадовільно, не вміє пояснити суть наукового поняття; у практичних вправах допускається багато помилок, неточностей (до 80%).

Критерії оцінювання підсумкових знань студентів (залік):

A – «відмінно» – 90-100 балів. Усі ключові терміни, поняття, теми, змістові модулі, проблеми, ідеї старанно опрацьовані, відібрані, їм даються повні визначення й описи. Головні факти та аргументи, що підтримують деталі, включені і докладно описані. У записах і відповідях немає фактичних неточностей.

BC – «добре» – 74-89 балів. Більшість ключових термінів, понять, тем, змістових модулів, проблем, ідей опрацьовані, відібрані, добре визначені й описані. Більшість основних фактів та аргументів, що підтримують деталі і достатньо добре описані. У записах і відповідях є невеликі фактичні неточності.

DE – «задовільно» – 60-73 бали. Майже половина ключових термінів, понять, тем, змістових модулів, проблем, ідей опрацьовані, відібрані, визначені й описані. Включено більше половини основних факторів та аргументів, що підтримують деталі. Майже половина письмової або усної інформації правильна, інша — помилкова, неточна або відсутня.

FX – «незадовільно» – 35-59 балів. Студент погано орієнтується в потоці лінгвістичної інформації, виявляє лише частково навички пошуку необхідної літератури до теми; зміст завдання розкриває поверхово, необґрунтовано; науковим термінологічним апаратом сучасної української мови практично не володіє. Конспект складається з окремих тез, мало пов'язаних за змістом, не завжди за темою; у практичному завданні до 60% не виконаних вправ; багато помилок і неточностей.

FX – «незадовільно» – з можливістю повторного складання – 35-59 балів. Незначна кількість ключових термінів, понять, тем, проблем, ідей відібрана, визначена і с'як-так описана. Факти та аргументи, що підтримують деталі, не включені або виключені недостатньо. В основному інформація помилкова, не точна або не стосується питання.

**Таблиця переведення оцінок з семибальної шкали
в 100-бальну у «Відомостях обліку успішності»**

Семибальна система	Середній бал	100-бальна система	Залік	Семибальна система	Середній бал	100-бальна на система	Залік
Відмінно А (5)	5	- 100 б.	Зараховано	Незадовільно о FX (2)	2,9	- 59 б.	Не зараховано
	4,9	- 97 б.			2,8	- 56 б.	
	4,8	- 93 б.			2,7	- 53 б.	
	4,7	- 90 б.			2,6	- 50 б.	
Добре В (4)	4,6	- 89 б.			2,5	- 47 б.	
	4,5	- 85 б.			2,4	- 44 б.	
	4,4	- 82 б.			2,3	- 41 б.	
Добре С (4)	4,3	- 81 б.			2,2	- 38 б.	
	4,2	- 78 б.			2,1	- 36 б.	
	4,1	- 76 б.			2,0	- 35 б.	
	4,0	- 74 б.		Незадовільно о FX (2)	1,9	- 34 б.	
Задовільно D (3)	3,9	- 73 б.			1,8	- 29 б.	
	3,8	- 70 б.			1,7	- 23 б.	
	3,7	- 68 б.			1,6	- 18 б.	
	3,6	- 66 б.			1,5	- 13 б.	
	3,5	- 64 б.			1,4	- 8 б.	
Задовільно Е (3)	3,4	- 63 б.			1,3	- 4 б.	
	3,3	- 62 б.			1,2	- 3 б.	
	3,2	- 61 б.			1,1	- 2 б.	
	3,1	- 60 б.			1	- 1 б.	
	3,0	- 60 б.					

Питання для самопідготовки студентів до заліку

1 МОДУЛЬ

1. Українська мова серед інших слов'янських мов.
2. Національні риси української мови на всіх мовних рівнях.
3. Загальна характеристика норм української літературної мови.
4. Відображення звуків мови на письмі.
5. Класифікація голосних і приголосних фонем.
6. Поняття про фонетичну транскрипцію.
7. Український наголос.
8. Основні правила складоподілу в українській мові.
9. Ненаголошені /є/, /и/, /о/ в різних морфемах.
10. Історичні чергування голосних звуків. Найдавніші чергування. Звук /а/ з етимологічного /о/.
11. Чергування приголосних. Зміни приголосних при словотворенні.
12. Правила вживання м'якого знака та апострофа. Сполучення літер йо, бо.
13. Подвоєння і подовження приголосних.
14. Спрощення в групах приголосних, їх вимова.
15. Уподібнення приголосних за дзвінкістю (глухістю, твердістю), м'якістю, способом і місцем творення.
16. Норми сучасної української вимови. Вимова голосних і приголосних.
17. Вимова слів іншомовного походження.
18. Графіка української мови. Український алфавіт. Нелітерні графічні засоби писемної мови.
19. Орфографія. Принципи українського правопису.
20. Правила вживання великої літери.
21. Правопис прізвищ, імен, по-батькові.
22. Правопис географічних назв.
23. Правопис слів іншомовного походження. Правопис и, і, ї, є, е.
24. Правопис прізвищ та географічних назв іншомовного походження.
25. Правила переносу слів. Перенос частин слова з рядка в рядок. Загальні правила переносу. Технічні правила переносу.
26. Будова слова і словотвір. Способи словотвору.
27. Значущі частини слова, їх роль у слові. Основа слова.
28. Правопис префіксів з -, роз -, без -, пре -, при-, прі-.

2 МОДУЛЬ

1. Іменник. Рід і число іменників.
2. Написання складних іменників разом і через дефіс.
3. Поділ іменників на відміни і групи за системою відмінкових закінчень. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників I відміни.
4. Особливості відмінювання і правопис закінчень іменників II відміни.
5. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників III, IV відмін.
6. Відмінювання іменників, які перебувають поза відмінами.

7. Граматичний зв'язок незмінюваних іменників та ініціальних абревіатур з іншими словами в реченні.
8. Прикметник. Поділ прикметників на групи за значенням.
9. Вищий і найвищий ступені порівняння.
10. Поділ прикметників на групи за типами змінювання.
11. Особливості вживання повних і коротких форм прикметників.
12. Написання прикметників разом і через дефіс.
13. Числівник. Розряди числівників за значенням і будовою. Зв'язок числівників з іменниками.
14. Відмінювання і правопис простих, складних і складених числівників. Правильне наголошування числівників.
15. Займенник. Розряди займенників.
16. Відмінювання і правопис займенників.
17. Творення і правопис заперечних та неозначених займенників.
18. Прийменники при особових займенниках у непрямих відмінках.
19. Дієслово. Поділ дієслів на дієвідміни.
20. Дієвідмінювання дієслів. Правопис особових закінчень дієслів I, II дієвідмін.
21. Дієприкметник, творення і правопис дієприкметників.
22. Написання Н і НН у суфіксах дієприкметників і прикметників.
23. Дієприслівник. Творення і правопис дієприслівників.
24. Прислівник. Особливості творення прислівників.
25. Написання прислівників разом і через дефіс.
26. Правопис прислівникових сполучень.
27. Написання НЕ, НІ у прислівниках.
28. Службові слова. Службова функція прийменників.
29. Правопис складних прийменників разом і через дефіс. Написання складних прийменників окремо.
30. Службова функція сполучників. Правопис складних і складених сполучників.
31. Роль наголосу у розмежуванні сполучників і однозвучних з ними слів, що належать до інших частин мови.
32. Написання часток разом, через дефіс і окремо.
33. Написання часток НЕ, НІ з різними частинами мовами.
34. Правопис вигуків, звуконаслідувальних слів.

3 МОДУЛЬ

1. Словосполучення, смислові відношення, типи підрядного зв'язку.
2. Речення та його інтонаційне оформлення.
3. Типи речень за комунікативним призначенням.
4. Порядок слів у простому реченні.
5. Просте двоскладне речення.
6. Головні члени речення, їх типи і способи вираження.
7. Тире між підметом і присудком.
8. Другорядні члени речення, їх типи і способи вираження.
9. Прикладка як різновид означення. Дефіс і лапки при прикладці.
10. Односкладні речення. Типи односкладних речень. Неповні речення.
11. Тире на місці пропущеного члена речення.

12. Однорідні члени речення. Кома і крапка з комою між однорідними членами.
13. Однорідні і неоднорідні означення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення.
14. Відокремлені другорядні члени речення. Розділові знаки при відокремлених означеннях і прикладках.
15. Відокремлені обставини, розділові знаки при відокремлених обставинах. Відокремлені додатки.
16. Уточнюючі слова та звороти і розділові знаки при них.
17. Звертання, його значення, способи вираження. Розділові знаки при звертанні.
18. Вставні слова, словосполучення та речення. Розділові знаки при вставних словах і словосполученнях.
19. Вставні речення. Розділові знаки при вставних і вставлених реченнях.
20. Розділові знаки при вигуках.

4 МОДУЛЬ

1. Складне речення як синтаксична одиниця.
2. Складносурядні речення. Кома, крапка з комою і тире у складносурядних реченнях.
3. Складнопідрядні речення. Кома у складнопідрядних реченнях з простими, складними і складеними сполучниками. Крапка з комою, інші розділові знаки між частинами складнопідрядних речень.
4. Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю.
5. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Розділові знаки у складнопідрядних реченнях з кількома підрядними.
6. Супідрядність і послідовна підрядність.
7. Безсполучникові складні речення. Кома, крапка з комою, тире, двокрапка у безсполучникових складних реченнях.
8. Складні речення зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язками. Розділові знаки у реченнях змішаного типу.
9. Пряма і непряма мова. Розділові знаки при прямій мові.
10. Заміна прямої мови на непряму. Зміни у постановці розділових знаків при такій заміні.
11. Діалог. Розділові знаки при діалозі.
12. Цитата. Розділові знаки при цитатах. Лапки при цитатах.

9. Рекомендована література

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Загнітко А.П. Основи функціональної морфології української мови.-К., 1991.
2. Безпояско О.К. Іменні граматичні категорії. - К., 1991.
3. Бондар О. Система голосних фонем української мови//Записки з українського мовознавства.-Одеса, 2005.
4. Бондаренко О.А. Українська мова. -К., 1991.
5. Вербовий М. В. Прислівники із суфіксами –ма, -ми, -мо в історії української мови //Мовознавство. – 1986. -№2
6. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови.-К., 2004.
7. Вихованець І.Р. Прийменникова система української мови.-К., 1980.
8. Вихованець І.Р. Система відмінків української мови.-К.,1987.
9. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення.-К.: Наукова думка, 1983.
10. Ганич Д.І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1985.
11. Глазова О.П. Українська пунктуація: Навчальний посібник.-Харків. Веага: «Ранок», 2004.
12. Головащук С.І. Словник наголосів.-К., 2003.
13. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання. -К., 1989.
14. Горпинич В.О. Українська морфологія.- Дніпропетровськ: ДДУ, 2000.
15. Гузар О. Правописний стандарт української мови: Історія та реалії/ Вісник Львівського університету.-Львів, 2004.
16. Дубовик С.Формування граматичних навичок: функціональна орієнтація // Дивослово.-1998.-№6.-с.29-31.
17. Задорожний В. Б Про причину постійної наголошуваності префікса ви- в дієсловах доконаного виду //Мовознавство. – 2003. - №4
18. Задорожній В. Кличний відмінок іменників на –ець у сучасній українській мові//Дивослово.-2005.-№3.-с.39-42.
19. Заборна М.С. Порівняльні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови.-Тернопіль, 2001.
20. Карпенко Ю.О. Ще раз про критерії виділення частин мови // Мовознавство. – 2001. - №3
21. Козачук Г. Українська мова для абітурієнтів. — К.: Вища шк., 2005.
22. Козачук Г.О. Українська мова. Практикум. -К., 1993.
23. Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. –К., 1993.
24. Кравець М. Відмінювання, правопис, вживання займенника у мовленні//Дивослово.-2005.-№3.-С.24-26.
25. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови. Морфологія.- Вінниця,2003.
26. Лобода В.В., Скуратівський А.В. Українська мова в таблицях. -К., 1993.
27. Лукінова Т.Б. Числівники в слов'янських мовах.- К.,2000.
28. Мацько М.І., Мацько О.М., Сидоренко О.М. Українська мова: Навчальний посібник.-Донецьк, 2003.
29. Микитин М.Л. Формування орфоепічних норм української літературної мови/Мовознавство.-1996.-№1.
30. Мірченко М.В. Структура синтаксичних категорій.-Луцьк, 2001.
31. Нагіна В., Олексенко В., Тихоша В. Структура складного речення в сучасній українській літературній мові. Посібник для студентів.-Херсон, 2001 р.
32. Нечволод Л.І. Сучасний український правопис. - Донецьк: СПД ФО,2005
33. Німчук В.В. Дещо про графіку і правопис як елементи етнічної культури/Мовознавство.-1991.-№ 3.
34. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум. – К., 2001.
35. Пентилюк М.І., Іваненко О.В. Українська мова: Підручник-комплект.-К.: Ленвіт, 2001.
36. Плющ М.Я. Відмінок у семантико – синтаксичній структурі речення.- К., 1978.
37. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова.-К.: Вища школа, 2003.
38. Пономарів О. Фонема Г та Г'. Словник і коментар.-К., 1997.

39. Прокопенко І.М. Значеннєві характеристики синсемантичних дієслів // Мовознавство. – 2004. – “2-3
40. Словник труднощів української мови. -К., 1989.
41. Словник української мови: В 11 т. -К., 1970 -1980.
42. Тоцька Н.І. Українська пунктуація: Практикум: Навч.пос.-К.: Вища шк., 1990.
43. Українська мова. Енциклопедія. - К., 2000.
44. Українська пунктуація: Метод.пос./За ред.С.В.Шечук.-К.: УДПУ, 1994.
45. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. - Стереотип. вид. - К.: Наук. думка, 2003. - 240 с.
46. Фащенко М.М. Українська орфоепія – теорія і практика// Щорічні записки з українського мовознавства.-Одеса, 1999. Випуск 6.
47. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису. – Київ: Либідь, 2004
48. Шапошникова І. В., Гайдученко Г.М. Сучасна українська літературна мова. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія. – Херсон, 2001.
49. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови.-Харків: Акта, 2002.
50. Шевченко Л.Ю. Графіка. Орфографія. Сучасна українська мова: Довідник.-К., 1996.
51. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч.посібник.-К.: Вища шк., 2006.
52. Ющук Г.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1997.
53. Ющук І. П. Українська мова. – К., 2004.
54. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К., 2000.
55. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови.-К.: Освіта, 2002.
56. Як вивчити відмінки //Дивослово. – 2001. – №1. – С.18-23.

Додаткова література:

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. -К., 1991.
2. Бурячок А.А. Орфографічний словник. -К., 1995.
3. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. -К., 1985.
4. Головащук СІ. Словник-довідник з правопису та слововживання. -К.,1989.
5. Дорошенко Т.С. Словник українського правопису. – Харків, 2009. – 640 с.
6. Етимологічний словник української мови: В 3 т. -К., 1982. Т.1; 1985. Т.2; 1989. Т.3.
7. Новий тлумачний словник української мови /Уклад.: Яременко В., Сліпушко О.: У 3 т. – К., 2007.
8. Орфографічний словник української мови. -К., 1994.
9. Словник труднощів української мови. -К., 1989.
10. Статті з журналів „Мовознавство”, „Дивослово”, „ Українська мова та література в школі”.
11. Сучасний орфографічний словник / Уклад. Петровський О.Ю. – Х., 2007. – 1248с.
12. Сучасний російсько-український словник: 160 000 слів /Уклад. Зубков М.Г. – Х., 2008. – 688 с.
13. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. -К., 1993

INTERNET – ресурси:

1. <http://1tv.com.ua/uk/video/program/zapamjatay/2011/02/15/2115> (Перший національний, канал «Запам’ятай»)
2. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
3. <http://pravila-uk-mova.at.ua/>
4. <http://r2u.org.ua/>
5. <http://slovopedia.org.ua/>
6. http://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_сторінка

Зміни та доповнення до робочої програми

_____ н.р.

Протокол № ___ від «___» _____ р. Протокол № ___ від «___» _____ р.

Завідувач кафедри _____ Голова НМР факультету _____

_____ н.р.

Протокол № ___ від «___» _____ р. Протокол № ___ від «___» _____ р.

Завідувач кафедри _____ Голова НМР факультету _____